

СТАНОВИЩЕ

**От доц. д-р Анна Илчева Цоловска, СУ”Св. Кл. Охридски” -
доцент по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство,
по процедура за придобиване на образователна и научна степен „Доктор”
по 8.2. Изобразително изкуство**

към

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

МАГИСТЪРСКИ ФАКУЛТЕТ

Департамент „Дизайн”

Докторска програма „Дизайн”

С кандидат: Доц. Елена Тодорова

Тема:

СИМВОЛ И ФУНКЦИОНАЛНОСТ В ДИЗАЙНА НА МОНЕТИ

Общи бележки за дисертационния труд

Представеният дисертационен труд се състои от: увод, три глави, заключение, библиография с общ обем от 171 стр.. Включени са общо 96 изображения, подкрепящи теоретичното изследване. Използвани са 83 източника на информация.

Заглавието на дисертационния труд отговаря на неговото съдържание. Отделните глави систематично разкриват предмета на анализа, разглеждат тезите на автора и ги защитават със съответните теоретически и практически примери.

Цел на изследването

Целта на това изследване е да покаже символната и функционалната страна при дизайна на монетите. Настоящото проучване на дизайна на монетите има

претенция за нов, по-различен и обобщен опит да се проследи еволюцията на изображенията, начините на производство и социалните взаимодействия отнесени към монетите на принципа на сравнения в различните общества. Трудът е изключително задълбочен и много интересен. За разлика от подобни трудове, които поради професионално прецизиране разглеждат проблема от прекалено близка дистанция за сметка на възможността за сравнение и отдалечен ракурс, тази дисертация ни дава възможност да проследим как развитието на обществото и респективно технологиите дават отражение на образността, на визуалните рефлексии, които човечеството прави, към които се съотнася и цени.

Авторът на дисертацията си поставя за задача да представи исторически генезис на монетите; да направи анализ на изображенията върху монетите от гледна точка на технически и естетични характеристики и да разкрие значението на изображенията в отделните исторически епохи;

Описва и анализира символното значение на монетите; разглежда образите върху тях, изследва композиционните решения, значението и художествените им свойства;

Тъй като автора на дисертацията е утвърден специалист в областта на проектиране и създаване на изображения за монети, безспорен ерудит с огромна практика в полето на това изкуство, ни демонстрира и разкрива своето изследване на възможностите за организиране на синтетичен модел, на основата на който да бъдат създавани изображения върху монетите.

Също разглежда монетата като социално-психологически феномен, като „мистичен“ количествен и качествен еквивалент на почти всичко в социален ракурс и дискутира особеностите на нейното възприемане.

Докторантът разглеждайки монетите в психологически план, посочва техните социално-психологически и индивидуално-психологически измерения.

Отбелязва, че стойността на монетите „може да се разглежда като един специфичен социално-психологически феномен особено в нашата днешна култура“. Разглежда понятието конформност и как то се отнася до парите и монетите в частност. Авторът излага трите основни форми на поведение, които конформността поражда - подчинение, идентификация и интернализация и ги съотнася към битието на монетите.

Една от най-стойностните и интересни за художника тези, която докторантът защитава се отнася до модела за проектиране при дизайна на монетите. Авторът ни разкрива, че „дизайна на монетите се осъществява за сега единствено с творческите способности на дизайнерите“. Отбелязва, че са правени много опити за съкращаване на творческия процес на проектиране, като се използват компютърно генерирани изображения, които се обработват с 3D програми, но резултатите показват, че човешката креативност не може да бъде заменена. Елена Годорова го обяснява с това, че в процеса на проектирането на монетите съществува определена последователност и са нужни задължителни специфични умения от страна на художника занимаващ се с този вид изкуство. Тази ситуация оптимистично заявява необходимостта от човешка, художествена намеса в изработването на така индустриализирания еквивалент на ценност – парите.

Авторското мнение в дисертацията е добре мотивирано и защитено. Текстът е стилистически издържан. Визуалният материал е убедителен и точно подбран. Примерите са разгледани в естетически, идеен, културно-социален и технологичен аспект.

Актуалност и значимост на проблема в научно и научно-приложено отношение

Актуалността на темата на дисертацията се дължи на направения опит за по-широко обобщаване на взаимовръзката между монетите като част от икономиката, социалните отношения и бита, от една страна и техния дизайн и превръщането им в произведения на изкуството от друга.

От гледна точка на чисто практическото приложение, настоящият дисертационен труд засяга важни приложни проблеми като проблема за мястото на монетите както в съвременните икономически отношения, така и перспективите за развитието на монетосеченето с използването на най-съвременни технологични решения и еволюирането на изображенията и композиционните решения, характерни за монетния дизайн.

Теоретичен модел и методика на изследването

Изследването е структурирано историко-географски. Този модел създава яснота и възможност за лесна ориентация в текста. Основните методи използвани

в изследването са историко-хронологичен, индуктивен, методът на сравнителен анализ и анализ на репродукции.

Автентичност на материала и оригиналност на решенията

Дисертационният труд е създаден самостоятелно от докторанта като се базира на неговия сериозен интерес към сферата на задачи стоящи пред дизайнерите на монети.

Научни приноси

Научните приноси на Елена Тодорова са безспорни и отлично изложени от нея в автореферата и. Тук ще опиша един от многото, като дори само той е достатъчен да оправдае нейния дисертационен труд.

Елена Тодорова представя монетата като обект на визуалното изкуство. Разглежда особеностите на използването на пространството на монетата за създаването на образи носещи собствено послание. Показва основните възможности при използването на това пространството, също и прилагането за тази цел на съвременни технологии. Подробно анализира отделните елементи на изображението, както и тяхното съчетание в хармонична система.

Заключение и предложение: Оценката ми за дисертационния труд, автореферата и научните приноси на доц. Елена Тодорова е ПОЛОЖИТЕЛНА.

Представеният дисертационен труд отговаря напълно на изискванията. Постигнатите резултати ми дават основание да предложа да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” на доц. Елена Тодорова по **8.2. Изобразително изкуство.**

Изготвил становището:

доц. Д-р Анна Цоловска

